

zák.) zahrnuje v sobě zcela různotvárné požitky a potřeby, jež se nedají zúplna určit ani sebe zevrubnějším výpočtem jednotlivých předmětů potřeby, zejména, jedná-li se o doplnění nedostatečné výživy, jest z toho zřejmo, že uplatňování nároku toho in natura nebylo by již z důvodu právní techniky možno pro tuto neurčitelnost předmětu právního nároku. To však nemůže míti za následek ztrátu právního nároku, nýbrž musí vésti k tomu, že to, co se nedá určit a právně postihovati ve způsobě věcné (in natura), může dle obecného právního pravidla požadováno býti na penězích, jež jsou měřítkem i představitelem hodnot. Ježto důsledkem tohoto nesprávného právního názoru nebyla věc probrána ve skutkových okolnostech pro rozhodnutí důležitých, zejména co do hospodářské mohoucnosti žalovaného, výše slušné výživy manželské a doplatku, o nějž se k doplnění výživy žaluje jakož i co do úmyslu, požadovati náhradu učiněného nákladu, bylo rozsudky nižších stolic zrušiti a věc odkázati na soud první stolice k novému projednání a rozhodnutí.

Čís. 3489.

Předpis šu 469 obč. zák. vztahuje se i na případ zániku pohledávky dle šu 12 vyr. řádu.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, R II 40/24.)

Pohledávka spořitelny města R. byla dne 20. července 1922 s obmezením šu 38 III. dílčí novely k obč. zák. (ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák.) vtělena na ideální polovici nemovitostí Arnošta M-a v pořadí pohledávek obchodního velkonákupního družstva z rozsudku krajského soudu v N. ze dne 12. října 1921 ve výši 16.414 Kč 24 h a firmy K. a spol. z rozsudku okresního soudu v R. ze dne 29. září 1921 ve výši 3.122 Kč 75 h. Tyto pohledávky byly dne 5. listopadu 1921 exekučně vtěleny na nemovitosti Arnošta M-a, o jehož jmění bylo dne 5. prosince 1921 zahájeno řízení vyrovnací. Vyrovnací řízení bylo skončeno usnesením ze dne 20. dubna 1922. Rozvrhuje výtěžek dražby za exekučně prodané nemovitosti Arnošta M-a a přikázal s o u d p r v é s t o l i c e spořitelně města R. pohledávku její v pořadí obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. Odpor zástupce vymáhající věřitelky zamítl z důvodu, že dle šu 469 obč. zák. a novely k tomuto zákonu ze dne 19. března 1916, čís. 69 ř. zák. (§§ 33 a 38) může vlastník hypoteky převést dluh na jiného věřitele, pokud z pozemkové knihy nebyl vymazán. R e k u r s n í s o u d přikázal částky, přikázané prvním soudem spořitelně města R., vymáhající věřitelce, pro niž bylo vloženo zástavní právo až za pohledávkou obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. D ů v o d y: Dle šu 12 (1) vyr. ř. zanikla zástavní práva pro pohledávky obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol. zahájením vyrovnávacího řízení, totiž dnem 5. prosince 1921, a nelze v takovém případě použiti šu 469 obč. zák. ve znění třetí dílčí novely. § 469 obč. zák. obsahuje zvláštní ustanovení pro ten případ, že

právo zástavní zanikne zaplacením dluhu. Jen v tomto případě může majitel nemovitosti na základě kvitance neb jiné listiny, z které uhasnutí dluhu vysvítá, až do výmazu pohledávky právo zástavní převést na pohledávku novou. Pro případ Šu 12 (1) vyr. ř., kde právo zástavní již zaniká zahájením vyrov. řízení, nikoliv teprve zaplacením dluhu, zvláštní ustanovení Šu 469 obč. zák. neplatí, poněvadž jako výjimečný zákon nemůže býti rozšiřujícím způsobem vykládáno a mimo to odporuje duchu a účelu Šu 12 (1) vyr. ř., dle něhož práva zástavní, nabytá exekucí během 60 dnů před zahájením vyrovnávacího řízení, mají býti považována tak, jako by jich vůbec nebylo. Proto nemůže se spořitelna města R. odvolávat na to, že právo zástavní pro její pohledávku bylo vloženo v pořadí pohledávky obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol.

N e j v y š š í s o u d obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Když dlužník Arnošt M. zřídil zástavní listinou ze dne 18. listopadu 1921 vymáhající věřitelce pro úvěr do 30.000 Kč na svých nemovitostech právo zástavní a toto zástavní právo bylo též den vloženo do knihy pozemkové, vázla na nemovitostech, daných v zástavu, již exekuční práva zástavní pro pohledávky obchodního velkonákupního družstva ve V. 16.414 Kč 24 h a firmy K. a spol. 3.122 Kč 75 h. Tím bylo určeno knihovní pořadí nově zřízeného zástavního práva, takže dle Šu 469 obč. zák. záleželo pouze od vůle dlužníkovy, zda po zaplacení nebo jiném zániku obou předcházejících pohledávek postoupí pohledávka vymáhající věřitelky na jejich místo, či zda bude uprázdněné jejich knihovní pořadí obsazeno jinou novou pohledávkou ve stejné výši. Vymáhající věřitelka mohla si zabezpečiti pro případ zániku předcházejících pohledávek postup do jejich pořadí tím způsobem, že by byla dlužníka zavázala, aby uprázdněné hypotéky dal vymazati, a tento závazek byla dala poznamenati dle Šu 469 a) obč. zák. v knize pozemkové, ale neučinila tak. Dlužník směl proto užiti a užil také svého práva obsaditi nově hypotéky uprázdněné zánikem pohledávek obchodního velkonákupního družstva a firmy K. a spol., splnil v této příčině veškeré zákonem předepsané podmínky, pročez musí vymáhající věřitelka trpěti, aby došla zaplacení teprve po pohledávce spořitelny města R., jež byla podle zástavní listiny ze dne 19. července 1922 na místě a v pořadí obou uvedených předcházejících pohledávek ve stejné výši knihovně pojištěna. Nelze souhlasiti s názorem rekursního soudu, že předpis Šu 469 obč. zák. jest předpisem výjimečným, který prý nesmí býti extensivně vykládán, že platí jen v případech, když pohledávka pominula zaplacením, a že by odporovalo duchu a účelu vyrovnávacího řízení, kdyby měl býti rozšiřován i na případy, když pohledávka zaniká dle Šu 12 (1) vyr. řádu. Předpisy §§ 33—44 třetí dílčí novely k občanskému zákoníku o vlastníkovi nakládání hypotékou, k nimž náleží též nové znění Šu 469 obč. zák., jsou sice předpisy novými, nikoliv však výjimečnými. Sledují účel, aby byl dlužníkovi usnadněn reální úvěr, a spo-

čívají na úvaze, že pozdější knihovní věřitel si vynahradil pravidelně nepříznivější knihovní pořadí těžšími úvěrními podmínkami, takže nemá nároku na samočinný postup do přednějšího pořadí. Dle doslovu Šu 469 obč. zák. nelze rozeznávat, zda pohledávka zanikla zaplacením či jiným způsobem. Mluví se tu všeobecně jen o zániku pohledávky a vedle kvitancí uznávají se i jiné listiny, prokazující zánik pohledávky, za způsobilé, by na jejich základě bylo zástavní právo přeneseno na novou pohledávku. Účelem předpisu Šu 12 vyr. ř., že zahájením vyrovnávacího řízení zanikají exekuční práva zástavní, nabytá v posledních šedesáti dnech, jest stejnoměrné uspokojení všech věřitelů dlužníkových. Účelu tomu vyhovuje, užije-li dlužník uprázdněné hypotéky ku získání nového úvěru, sesílení svého hospodářského stavu a tím nepřímo i ku splnění závazků převzatých vyrovnáním, ale odporovalo by mu, kdyby zánik exekučního zástavního práva přišel k dobru jen jednoho a sice pozdějšího smluvního zástavního věřitele. Vůči tomuto věřiteli jest zánik předcházejících exekučních zástavních práv dle Šu 12 vyr. ř. čirou náhodou, postup do jejich pořadí znamenal by pro něho nahodilé, ničím neodůvodněné a proto nespravedlivé obohacení na újmu dlužníka i vyrovnávacích věřitelů, jimž by ubíral část jmění, z něhož mají býti dle vyrovnání zaplacení.

Čís. 3490.

Důkaz obchodními knihami. Postup soudu při provádění důkazu. Soudce n e m ů ž e návrh na předložení obchodních knih dle volného uvážení zamítnouti, kdyby mu dle předpisů civilního řádu musel vyhověti, nýbrž m ů ž e takovému návrhu vyhověti i tehdy, kdyby návrh tento jinak dle Šu 305 c. ř. s. bylo zamítnouti.

(Rozh. ze dne 12. února 1924, Rv II 333/23.)

Žalobce účastnil se jako tichý společník na obchodu žalovaného a po skončení společenského poměru domáhal se zaplacení 114.057 Kč. Procesní soud první stolice přiznal žalobci 86.702 Kč, o d v o l a c í s o u d k odvolání žalovaného rozsudek potvrdil a uvedl v o t á z c e, o níž tu jde, v důvodech: Po názoru odvolacího soudu odpovídá postup procesního soudu zákonu. Žalobce předložil soupis, jenž uvádí jednotlivé obchody, z nichž plyne správnost jeho výpočtu zisku, a odvolal se za účelem zjištění správnosti svého soupisu na výslovně uvedené obchodní knihy a určité listiny. Že se toto odvolání vztahovalo jen na sporné námítky, jest samozřejmé. Tím však žalobce uvedl též ony zápisy, jež prý jsou v obchodních knihách žalovaného a jimiž prý mají býti dokázány ony okolnosti, z nichž plyne správnost jeho výpočtu zisku. Správné jest, že před příkazem, aby obchodní knihy byly předloženy, mělo předcházeti průvodní usnesení o připuštění důkazu obchodními knihami a jinými papíry a že z jednacích protokolů nelze seznati, že takové usnesení bylo učiněno a prohlášeno; než ze správy proces-